

גינוי חריף לאיראן על תמיכתה בטרור, והגדרת חזבאללה כארגון טרור, בהחלטת כינוס החרום של הליגה הערבית בקהיר

27 בנובמבר 2017

ב-19 בנובמבר 2017 קיימה הליגה הערבית כינוס חרום בקהיר בדרג של שרי חוץ, בעקבות בקשתה של סעודיה. במוקד הכינוס עמד דיון אודות התערבותה של איראן בענייניהם הפנימיים של מדינות ערב. המשתתפים שמעו סקירה של סעודיה על שיגור טיל בליסטי מתוצרת איראן לשטחה ע"י החות'ים, הנתמכים ע"י איראן. כמו כן, שמעו המשתתפים סקירה של בחרין, אודות פעולות הטרור, שבוצעו בשטחה ע"י קבוצות טרור הנתמכות ע"י איראן, כולל התארגנות טרור, שנחשפה לאחרונה ותכננה, בין השאר, לפוצץ מתקני נפט בשטחה.

כינוס חרום של שרי החוץ של הליגה הערבית בקהיר (ערוץ היוטיוב של הליגה הערבית, 20 בנובמבר 2017).

◀ הודעת הסיכום של הכינוס גינתה בחריפות את איראן, ואת ארגון "חזבאללה הלבנוני הטרוריסטי" הפועל מטעמה, על התערבותה בענייני הפנים של מדינות ערב. בהודעה הוצגו שתי דוגמאות עדכניות לפעילות הטרור והחתרנות של איראן: שיגור טיל בליסטי לעבר ריאצ' בירת סעודיה; וחשיפת חוליית טרור בבחרין, שהופעלה ע"י משמרות המהפיכה האיראנים ותודרכה, בין השאר, לתקוף מתקני נפט. עיקרי ההודעה:

◆ גינוי התערבותה המתמשכת של איראן בענייני הפנים של מדינות ערב, המעמיקה את הסכסוכים העדתיים בעולם הערבי. ההודעה קראה לאיראן להימנע מתמיכה בקבוצות (טרור) במדינות המפרץ, ולהפסיק את המימון של מיליציות ומפלגות מזוינות בעולם הערבי, בפרט בתימן. ההודעה גינתה גם את ההסתה של איראן נגד מדינות ערב.

◆ **"גינוי חמור" על שיגור הטיל הבליסטי מתוצרת איראן לעבר ריאצ'.** שיגור הטיל, ע"י החות'ים (בתימן) **הנתמכים ע"י איראן, מהווה איום על הביטחון הלאומי הערבי.**

◆ **"גינוי חמור" לחתרנות האיראנית בבחרין, שביטוייה:**

• **פעולות הטרור, שמבצעת איראן בבחרין.** מבין הפעולות הללו הזכר פיצוץ בצינורות הנפט של בחרין ע"י קבוצת טרור הנתמכת ע"י משמרות המהפכה האיראנים. **הערה:** המדובר בחוליית טרור, שנחשפה לאחרונה בבחרין, אשר **תודרכה ע"י משמרות המהפכה לתקוף, בין השאר, מתקני נפט במדינה (ראו נספח א').**

• **התערבות האיראנית בענייני הפנים של בחרין** באמצעות סיוע ל"גורמי טרור" המתבטא באימונים והברחת אמצעי לחימה. התערבות זאת נועדה לערער את היציבות והביטחון בבחרין.

• **הקמת "קבוצות טרור" בבחרין, הממומנות ע"י משמרות המהפכה האיראנים וארגון חזבאללה הלבנוני.**

◆ **קריאה לאיראן להפסיק תמיכתה במורדים החות'ים:** ההודעה קראה לאיראן להפסיק את תמיכתה [בחות'ים] המתנגדים לממשלת תימן החוקית. זאת באמצעות **אספקת כלי נשק** לחות'ים והפיכתה של תימן לבסיס לשיגור טילים על שכנותיה ולאיום על השיט הימי במיצר באב אלמנדב. ההודעה קבעה, כי לפעילות איראנית זאת יש השלכות שליליות על הביטחון והיציבות בתימן, במדינות שכנות, ובאזור כולו.

◆ **הגדרת חזבאללה כארגון טרור** (סעיף תשע בהודעת הסיכום): **"הטלת אחריות על חזבאללה הלבנוני הטרוריסטי- השותף בממשלת לבנון- לתמיכה בטרור ובקבוצות טרור במדינות ערב באמצעות כלי נשק מתקדמים וטילים בליסטיים. יודגש, כי חובה עליו להפסיק את הפצת הקיצוניות, העדתיות, וההתערבות בענייני הפנים של המדינות, ולהימנע מלהגיש סיוע לטרור ולטרוריסטים בסביבתו האזורית".**

◆ **איסור שידורים של ערוצי לוויין במימון איראני בלוויינים הערביים.**

הודעת הסיכום הבוטה של כנס שרי החוץ של הליגה הערבית הינה חלק מהמערכה שמנהלת סעודיה לבלימת החתרנות האיראנית ברחבי העולם הערבי. הלשון הבוטה של ההודעה משקפת היטב את החרפת העימות בין המחנה הסוני, בראשות סעודיה, לבין המחנה השיעי בהנהגת איראן ובהשתתפות סוריה וחזבאללה ("הציר"). עימות זה מתבטא הן ב"חילופי מהלומות תקשורתיות" והן בלחימה בשטח במספר זירות במזרח התיכון, ובכלל זה תימן ובחרין (התופסות מקום מרכזי בהודעת כינוס הליגה). לגינויים החריפים נגד איראן וחזבאללה שהופיעו בהודעה יש בעיקר משמעות מדינית ותעמולתית, אך לא נראה, שהם יגררו צעדים מעשיים נגד איראן או חזבאללה.

איראן וחזבאללה מטפחות את הטרור ואת מלחמת האחים בעולם הערבי: קריקטורה בעקבות החלטת כינוסה החירום של הליגה הערבית בקהיר (אלביאן, מאע"מ, 22 בנובמבר 2017).

◀ **באשר להגדרת ארגון החזבאללה כארגון טרור:** זוהי איננה הצהרה ראשונה מסוגה, שכן **קדמו לה הצהרות נוספות בפורומים בינעריביים** ובכלל זה בכנסים של מועצת שרי החוץ של מדינות ערב ושרי הפנים של מדינות ערב בשנת 2016¹. הצהרה זאת עשויה לתת **נשק תעמולתי נוסף** בידי אויביה של חזבאללה בלבנון, כשברקע **החרפת המתחים הפנימיים** בעקבות פרשת התפטרותו (שהושעתה) של ראש המשלה סעד חרירי. חסן נצראללה מכל מקום, דחה את ההאשמות שהופיעו בהודעת הליגה והעלה את הטענות המוכרים כי ישראל היא זאת המאיימת על חזבאללה (טיעון שהועלה גם ע"י נשיא לבנון מישל עון) וכי נשקו של חזבאללה הינו גורם בסיסי בהשגת הביטחון והיציבות בלבנון (ראו **נספח ב'**).

¹ **מועצת שרי החוץ של מדינות ערב** בעת כינוסה בקהיר (11 במרץ 2016) **החליטה להגדיר את חזבאללה כארגון טרור**. לבנון ועיראק התנגדו להחלטה, ואלג'יר הסתייגה ממנה (אלערביה, 12 במרץ 2016). החלטה זאת באה לאחר **החלטתם של שרי הפנים במדינות ערב להגדיר את חזבאללה כארגון טרור** בכנס, שהתקיים ב-2 במרץ 2016 בתוניס (אלג'זירה, 11 במרץ 2016). גם **מועצת שיתוף הפעולה של מדינות המפרץ** החליטה בכינוסה ב-3 במרץ 2016 להגדיר את חזבאללה כארגון טרור (אלג'זירה, 3 במרץ 2016).

נספח א'

חשיפת חוליית טרור בבחריין שהופעלה ע"י משמרות המהפכה באיראן

◀ ב-15 בנובמבר 2017 קיים משרד הפנים של בחריין מסיבת עיתונאים שבה נחשפה חוליית טרור שפעלה בבחריין. **החולייה מנתה חמישה פעילים** מהם אחד נתפס והשאר ברחו לאיראן. אנשי החולייה ביקרו ביולי 2017 באיראן, וחזרו לבחריין. עם חזרתם הם שכרו דירה והשתמשו בה כמעבדת חומר נפץ חברי חוליית הטרור עברה באיראן אימונים צבאיים, שכללו **אימוני ירי והכנת חומרי נפץ, ע"י משמרות המהפכה האיראנים** (חשבון הטוויטר של משרד הפנים של כוויית, 15 בנובמבר 2017).

מימין: מנהל ביטחון הפנים של בחריין חושף במסיבת עיתונאים חוליית טרור, שהופעלה ע"י איראן. משמאל: פרטים אישיים של ארבעת אנשי החולייה שהצליחו לברוח לאיראן (חשבון הטוויטר של משרד הפנים בבחריין, 15 בנובמבר 2017).

◀ פעילי חוליית הטרור הונחו ע"י משמרות המהפכה לבצע פיגועים בבחריין, **בין השאר לפגוע באישי ציבור ולפוצץ שלושה צינורות נפט**. בפועל, בוצעו הפיגועים הבאים (חשבון הטוויטר של משרד הפנים בבחריין, 15 בנובמבר 2017).

- ◆ **12 ו-14 פברואר 2017** - תקיפת **סויר של כוחות הביטחון** של בחריין באמצעות מטען נפץ, שהוכן ע"י אנשי החולייה. 3 כלי רכב פרטיים ניזוקו.
- ◆ **13 באוגוסט 2017** - תקיפת **סויר של כוחות הביטחון של בחריין** באמצעות מטען נפץ, שהוכן ע"י אנשי החולייה.
- ◆ **27 באוקטובר 2017** - הפעלת מטען צינור **לעבר אוטובוס שהסיע שוטרים** לבירת בחריין מנאמה. כתוצאה מכך נהרג שוטר אחד ושני נפצעו.

מבחר תגובות להחלטת הליגה הערבית

דחייה או גינוי של הודעת הליגה הערבית

איראן

◀ איראן מתחה ביקורת קשה על הודעת הסיכום של הליגה הערבית. בנאום בטהראן, שבו הכריז נשיא איראן על סופו של דאעש בסוריה ובעיראק², גינה **הנשיא רוחאני** את הליגה הערבית ומתח ביקורת על שתיקתה הנמשכת לנוכח הפשעים, שביצע דאעש בשנים האחרונות. רוחאני אמר, כי כאשר הטרוריסטים של דאעש ערפו את ראשיהם של בני העם הסורי בחלב וכאשר אזרחי תימן הופצצו מן האוויר, לא עשתה הליגה הערבית דבר (פארס, 21 בנובמבר 2017).

◀ **סגן שר החוץ האיראני, חסין ג'אברי אנצארי** (Hossein Jaber Ansari), אמר, כי החלטת הליגה הערבית **התקבלה בלחץ סעודי**. ההחלטה, לדבריו, עומדת בסתירה למדיניותן של מדינות ערביות רבות להרחיב את קשריהן עם טהראן (האתר דיפלומטיה איראנית, 20 בנובמבר 2017). יועצו הצבאי הבכיר של **מנהיג איראן, יחיא רחים צפוי** (Yahya Rahim Safavi), אמר, כי זוהי בושה גדולה, שחלק ממדינות ערב, **המשועבדות לדולרים של ערב הסעודית**, מגדירות את חזבאללה כארגון טרור (מהר, 21 בנובמבר 2017).

◀ **העיתונות האיראנית גינתה, אף היא, את החלטת הליגה הערבית**. במאמר פרשנות, שהתפרסם **ביומון הרדיקלי כיהאן** (21 בנובמבר), נכתב, כי הליגה הערבית הוקמה במקור על מנת לפעול נגד "המשטר הציוני", אך מאז כינונה לא עשתה דבר למעט הצהרות חסרות ערך. על פי המאמר **גם הצהרתה האחרונה של הליגה נגד איראן וחזבאללה התקבלה בלחץ סעודי**, אך היא אינה מסוגלת לעשות דבר מלבד לפרסם הצהרה נגד איראן.

חזבאללה

◀ **מנהיג חזבאללה חסן נצראללה התייחס בנאומו להודעת הליגה הערבית** (אלמנאר, 20 בנובמבר 2017), עיקרי דבריו:

◆ **חזבאללה לא שיגר אמצעי לחימה למדינות הערביות, למעט רצועת עזה**: נצראללה לגלג על הודעת הליגה לפיה ארגון חזבאללה תומך בארגוני הטרור במדינות הערביות בכלי נשק מתקדמים ובטילים בליסטיים. לדבריו "אלה הם דיבורים מטופשים, דיבורים שטותיים, דיבורים חסרי ערך...". **חזבאללה לדבריו לא שיגרה לתימן, או לבחריין, או לכווית, או לעיראק כלי נשק כלשהם** ("לא טילים בליסטיים, ולא כלי נשק מתקדמים ולא אקדח לערבים..."³. עם זאת הודה נצראללה, כי **ארגונו**

² הגם שהמדינה האסלאמית היא זאת שהגיעה לסופה, ולא דאעש הממשיך לפעול כארגון טרור.
³ הסיוע של חזבאללה לשלוחיה של איראן בעיראק, בחריין ותימן התבטא בעיקר בשיגור מומחים צבאיים ובהדרכה אמצעי הלחימה לארגונים השונים, ובכלל זה החות'ים בתימן, **שוגרו ע"י איראן**.

שיגר אמצעי לחימה, ובתוכם טילי נ"ט מדגם קורנט, לרצועת עזה⁴. ובאשר לסוריה, נצראללה ציין, כי לפעילי חזבאללה בסוריה יש כלי נשק משלהם, שבאמצעותם הם נלחמים.

◆ **ישראל, ולא חזבאללה, היא זאת המאיימת על לבנון:**

• נצראללה ציין, כי כמה שרי חוץ, ובעיקר שרי החוץ מסעודיה ומבחרין, אמרו ללבנונים כי הביטחון והיציבות בלבנון, מאויימים ע"י הנשק של חזבאללה. בתשובה טען נצראללה כי **"האיום הגדול ביותר בלבנון על הביטחון והיציבות היה ועודנו, הכיבוש הישראלי", וכי "נשק ההתנגדות [קרי, נשקו של חזבאללה] הוא גורם בסיסי בהשגת הביטחון והיציבות [בלבנון], באמצעות גירוש הכיבוש הישראלי מלבנון"**.

• נצראללה הוסיף, בפנותו למדינות ערב: "מי מגן על לבנון מישראל?! אתם?! מדינותיכם?! צבאותיכם?! מטוסיכם?!... אתם יכולים לסייע ללבנון בכך שלא תתערבו בענייני לבנון... ושלא תשלחו אלינו את פעילי הארגונים התכפיריים [קרי, הארגונים הסלפים-ג'האדיסטים], אלקאעדה ועוד, שגידלתם בבתי המדרש של הוהאביה (אסכולה אסלאמית סונית הקוראת לשיבה לשורשי האסלאם ונהנית ממעמד בכיר בסעודיה), ושלא תסיתו את ישראל להנחית מהלומה על לבנון...".

◆ **לחזבאללה אין קשר לשיגור הטיל הבליסטי, ששוגר לריאצ':** לדברי נצראללה אמר שר החוץ הסעודי כי הטיל הינו מתוצרת איראן, האיראנים הכניסו אותו לאזור בתימן שעליו שולטים החות'ים, ופעילי חזבאללה הם אלו ששיגרו את הטיל לעבר ריאצ'. תגובת נצראללה: "...אני מכחיש באופן נחרץ. לאיש [מארגון] חזבאללה הלבנוני אין קשר לשיגור הטיל הזה, ולא לטילים ששוגרו בעבר, ולא לטילים שישוגרו בעתיד" (עהד, 20 בנובמבר 2017).

חסן נצראללה בנאום בו הגיב על החלטת הליגה הערבית (אלמנאר, 20 בנובמבר 2017).

⁴ בראיון, שהעניק צלאח אלברדויל, חבר הלשכה המדינית של חמאס ליומון אלשרק אלאוסט, הוא נשאל על נאום נצראללה שבו הודיע, כי חזבאללה שיגר טילי קורנט לרצועת עזה. אלברדויל נשאל האם חמאס היא זאת שקיבלה את הטילים. אלברדויל השיב, כי אין הוא מכחיש שקיים שיתוף פעולה בין חזבאללה לבין חמאס, ארגוני ה"התנגדות" ואיראן (אך נמנע מלהשיב לגופו של עניין).

ארגוני הטרור הפלסטינים

חמאס

- ◀ תנועת החמאס פרסמה הודעה הקובעת כי היא **מתנגדת להצגתם של חזבאללה הלבנוני ו"תנועות ההתנגדות" כארגוני טרור**. ההודעה קובעת, כי הטרור של ישראל נגד העם הפלסטיני ("האויב הציוני") הוא זה שיש לגנותו. ההודעה קוראת לאומה הערבית והאסלאמית להתאחד על מנת להתמודד עם האויב הציוני ולסייע לעם הפלסטיני להשיב את זכויותיו (אתר תנועת החמאס, 20 בנובמבר 2017).
- ◀ תגובות נוספות של אישים בכירים בחמאס:

◆ **מוסא אבו מרזוק, חבר הלשכה המדינית של חמאס** כתב, כי **חזבאללה אינו ארגון טרור** "ואם ההגדרה הזאת תעבור **הרי שכולנו (צפויים) לאותו גורל**" (חשבון הטוויטר של אבו מרזוק, 19 בנובמבר 2017). אבו מרזוק ציין כי ההחלטה עלולה להוביל לכריתת ברית עם ישראל ולהצבתם של "כוחות ההתנגדות" ובתוכם חמאס והג'האד האסלאמי "על הכוונת" (חשבון הטוויטר של מוסא אבו מרזוק, 20 בנובמבר 2017).

◆ **מחמוד אלזהאר, חבר הלשכה המדינית של חמאס**, כתב, כי חזבאללה הינה "תנועת התנגדות", אשר שחררה את שטחי דרום לבנון מידי ישראל. חזבאללה שחררה את השטחים הללו תוך שימוש בהתנגדות וכי כינוי הפעולות הללו "פעולות טרור" יסייע ל"תוכנית הציונית" (ערץ אלמנאר, 22 בנובמבר 2017).

הג'האד האסלאמי בפלסטין

- ◀ **הג'האד האסלאמי בפלסטין** הביע פליאה על כי בהודעה לא הופיע כל גינוי למעשיה של ישראל נגד הפלסטינים, אלא היא גינתה את אלו, "שמתנגדים לכיבוש הציוני ותומכים בזכות האומה על פלסטין". הג'האד האסלאמי **גינה את תאורו של חזבאללה כארגון טרור**, וציין כי החלטה זאת משרתת את ישראל (פאל טודיי, 20 בנובמבר 2017).

החזית העממית לשחרור פלסטין

- ◀ החזית העממית פרסמה הודעה לפיה תיאור חזבאללה ע"י הליגה הערבית כארגון טרור הינה "**החלטה תוקפנית נגד האומה הערבית כולה**, שמשקפת את ההגמוניה של המשטר הסעודי עליה". ההודעה קראה ל"כוחות השחרור בעולם" **להתלכד סביב "ציר ההתנגדות" (קרי הציר של איראן, סוריה וחזבאללה)** מול המדיניות האמריקאית ולצאת נגד החלטות האחרונות של הליגה הערבית נגד חזבאללה ("ההתנגדות הלבנונית") ואיראן (אתר החזית העממית, 20 בנובמבר 2017).

תמיכה בהודעה

סעודיה

- ◀ **עאדל אלג'ביר**, שר החוץ הסעודי, התראיין (ב-20 בנובמבר 2017) לערוץ EXTRA NEWS במצרים בעקבות כינוס החירום של הליגה הערבית בקהיר. בראיון הוא טען, כי **איראן מהווה סכנה לביטחון הלאומי**

של מדינות ערב בשל התערבותה בענייני הפנים של מדינות ערב ותמיכתה בגורמי טרור. אלג'ביר קרא לקהילה הבינלאומית לנקוט בצעדים נגד איראן כדי שזו תחדל מהמדיניות שהיא נוקטת. אלג'ביר ציין, כי **הם (הסעודים) בוחנים צעדים נוספים נגד חזבאללה כדי להפעיל עליו לחצים**. הוא ציין, **שחזבאללה מלבין כספים בלבנון וסוחר בסמים** וקבע, כי זוהי **מיליציה ערבית הכפופה לאיראן** (ערוץ EXTRA NEWS ביוטיוב, 20 בנובמבר 2017).

ירדן

◀ **אימן אלצפדי**, שר החוץ הירדני, אמר בנאום שנשא בפני כינוס הליגה הערבית בקהיר, כי הביטחון הערבי הינו חלק בלתי נפרד וכל איום על איזושהי מדינה ערבית הוא איום משותף. אלצפדי טען, כי **ביטחון סעודיה וביטחון בחרין הינם חלק מביטחונה של ירדן**, על כן הם מגנים ודוחים כל התקפה נגדם (אלחדת' ניוז, 19 בנובמבר 2017).

בחרין

◀ **שר החוץ של בחרין ח'אלד בן אחמד ח'ליפה** שיבח את "ההחלטה המגנה את איראן ושלוחותיה באזור, ובראשן "חזבאללה הלבנוני הטרוריסט". ההחלטה, לדברי שרי החוץ, מתייצבת בכל הנחישות לצד ביטחון ויציבותן של סעודיה ובחרין (חשבון הטוויטר של שר החוץ של בחרין, 19 בנובמבר 2017). שר החוץ של בחרין ציין, כי "אנו מזכירים לנשיא לבנון, כי בעלי בריתו היום [קרי, חזבאללה] הם אלה שהיו אויביו, שקשרו מזימות נגדו, הרגו את רפיק אלחרירי, הפכו עצמם לצבא בפועל, והכניסו את לבנון למצב המסוכן הזה" (חשבון הטוויטר של שר החוץ של בחרין, 21 בנובמבר 2017).

מאע"מ

חסן נצראללה, מזכ"ל חזבאללה, מצדיע לפטרון שלו, איראן (אלביאן, מאע"מ, 25 בנובמבר 2017)

◀ **אנוטר קרקאש, שר החוץ של מאע"מ**, שיבח את ההחלטה החשובה של הליגה הערבית המגנה את מדיניותה האזורית של איראן, שמטרתה לערער את היציבות באזור. הוא הוסיף כי בהחלטה "נמתחה ביקורת

על אופיו הטרוריסטי של חזבאללה, בא כוחה של איראן, הממלא תפקיד חשוב בערעור היציבות האזורית" (חשבון הטוויטר של שר החוץ של מאע"מ, 20 בנובמבר 2017). הוא קרא ללבנון לשמור על עקרון אי התערבות בענייני שכניה ובענייני האזור (חשבון הטוויטר של שר החוץ של מאע"מ, 21 בנובמבר 2017).